

ISSN:2791-9617

somuncubaba

Dergisi'nin Eki'dir.

Aile

AĞUSTOS 2024
YIL: 31 - SAYI: 286

Saygının Olmadığı Yerde
Sevgi Çoraktır

© Nilüfer Z. AKTAŞ

Çocuklara
Saygı Öğretimi

© Eşref BOLUKÇU

Anne Babalarda
Nasihat İkilemi

© M. Ermin KARABACAK

Müctebâ

Seçilmiş Peygamber (s.a.v)

Peygamberlerin, yaşadıkları toplumların hassas sorunlarını keşfetme ve bu toplumları evrensel ahlâkî değerler etrafında birleştirme konusundaki mücadeleleri, insanlığın mutlak hakikati bulmasında ne kadar önemli bir rol oynadıklarını gösterir. Onların ahlaki erdemleri yayma ve bu yolda güçlü gelenekler oluşturma yetenekleri, diğer insanlardan ayrılmasını ve onlara uymayı akli ve ahlaki bir zorunluluk hâline getirir. Peygamberler, emânet, fetânet ve cesaret gibi güçlü erdemlerle hakikate giden yolu aydınlatmışlardır. Kur'an, peygamberlerin niteliklerini şu şekilde özetler: Peygamberler, yaşadıkları toplumun içinden seçilmiş, aynı dili konuşan insanlardır. Mucize gösteren ve Allah'tan vahiy alan peygamberler, ilahî vasıflara sahip değildir. Peygamberlik, yalnızca Allah tarafından seçilmeyi gerektirir; üstün ahlak veya ibadetle bu mertebeye ulaşılmaz. "Nebî", Allah'ın insanlardan seçtiği elçiyi ifade ederken, "rasûl" hem insanlardan hem de meleklerden seçilen elçiler için kullanılabilir.

Özellikle seçilmiş Peygamber Hz. Muhammed (s.a.v.)'in mücadeleleri, peygamberliğin insanlık için vazgeçilmez seçkinlikte olduğunu ortaya koyar. Peygamberimiz, kendi iddialarının tutarlılığı ve ahlaki duruşuyla güven veren bir kişiliğe sahiptir. Allah, hakikate zarar verebilecek kişisel menfaat ve korkulara kapılmayan kişileri rehber olarak seçmiştir.

Peygamberlerin insanlığa sunduğu erdemler, insanı insan yapan faziletlerin gelişmesine toplumsal bir ortam hazırlamıştır. Nübüvvetin nurundan uzak kalmış toplumların insani erdemlerden de uzak kaldıkları görülmektedir. Hz. Muhammed (s.a.v.), bireysel ve toplumsal mücadelelerinde seçkin bir şahsiyet sergilemiş; peygamberliğin insanlık için önemini vurgulamıştır. Hz. Muhammed (s.a.v.)'in zorlu mücadeleleri, kötülüklerle sistematik bir şekilde savaşmanın yanı sıra, mutlak hakikate giden yolda incelikli gelenekler oluşturmayı da başardığını göstermektedir. Peygamberimiz (s.a.v.)'in şahsında birçok erdemli kişilik özelliğini barındırması, hakikate giden yolda örnek olarak büyük bir katkı sunmuştur.

AİLEDE SAYGI VE ÖNEMİ

Aile gibi yakın ilişkilerin olduğu topluluklarda sevgi kadar saygı da vazgeçilmez bir değerdir. Eşler, ebeveynler ve çocuklar arasındaki karşılıklı saygı, bireylerin kendilerini değerli ve mutlu hissetmelerine yardımcı olur. Saygının eksik olduğu bir ailede ise sorunlar ortaya çıkar ve aile bütünlüğü tehdit altına girer. Saygının önemi, sadece aile içi huzurla sınırlı kalmaz; bireyin sosyal hayatta başarılı olmasına da katkı sağlar.

Saygı, ailede verilen önem doğrultusunda gelişir ve eğitimle öğretilir. Özellikle çocukların farkındalığını artırmak için aile bireylerinin hem kendi aralarında hem de dışarıdaki ilişkilerinde saygıya özen göstermesi gerekir. Saygı eğitimi verilirken, önce "kendine saygı" üzerinde durulmalıdır. Öz saygı, psikolojik sağlık açısından önemlidir ve kendine saygı duymayan bireylerin başkalarına saygı duyması zorlaşabilir.

Ailede saygı eğitimi, her bireyin insan olduğu için saygıyı hak ettiğini öğretmelidir. İnsanlara sahip oldukları yetenekler, statüler veya başarılar nedeniyle saygı göstermek yaygın olsa da çocuklara insan olmanın ve insana yakışır davranışlarda bulunmanın yeterli olduğu benimsetilmelidir. Körü körüne itaatin saygı ile karıştırılmaması önemlidir; kadının kocasına, çocuğun ebeveynine veya küçük kardeşin büyük kardeşe koşulsuz itaat etmesi gibi yanlış anlayışlar saygı olarak değerlendirilmemelidir. Bu tür yaklaşımlar, korkuya dayalı saygı yaratır ve aile içi ilişkileri bozabilir.

Aile içinde disiplin sağlamak için korkuya dayanmayan denetim mekanizmaları kullanılmalıdır. Saygının değerli ve layık olana gösterilmesi gerektiği aile bireyleriyle paylaşılmalıdır. Sevgi temelli bir saygı anlayışı teşvik edilmelidir. Saygı eğitimi verilirken, hak duygusuyla birlikte saygı eğitimi verme, saygısızlığa müdahale etme, empati yoluyla saygı kazandırma, model olma, sıcak aile ortamı sağlama, saygılı davranışı fark ettirme, saygısızlık içeren ifadeleri düzeltme, davranışlarda tutarlı olma, kurallara uymanın sonuçlarını açıklama ve doğru rehberlik yapma gibi hususlara dikkat edilmelidir.

somuncubaba
Dergisi'nin Ekidir.
ISSN: 2791-9617

Aile

AĞUSTOS 2024 / YIL: 31 – SAYI: 286
Somuncu Baba Dergisi'nin Ücretsiz Ekidir.

İmtiyaz Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
Dr. Kemal Demir

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
M. Hulüsi ERDEMİR

Yayın Editörleri
M. Nazmi DEĞİRMENÇİ
Hulüsi KESKİNTEPE

Yayın Kurulu
Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK, Prof. Dr. Ali YILMAZ
Prof. Dr. Sebahat DENİZ, Prof. Dr. Bilal KEMİKLİ
Prof. Dr. Abdullah KAHRAMAN,
Prof. Dr. Ali AKPINAR

Grafik Tasarım ve Uygulama
Es- Seyyid Osman Hulüsi Efendi Vakfı

Dergimizi, Web Sayfamız ve Mobil
Uygulamalarımız Üzerinden Okuyabilirsiniz:

Basım-Yayım-Dağıtım-Pazarlama
Çamlıca Basın Yayın Eğitim Sağlık Turizm
İnşaat San. ve Ticaret A. Ş
Zaviye Mah. Hacı Hulüsi Efendi Cad.
No: 89 (44700) Darende / MALATYA
Tel: (422) 615 15 00 Faks: (422) 615 28 79

04

▶ Sümeyye Büşra YILDIZ

Eğitim Ailede Başlar

14

▶ Nilüfer Zontul AKTAŞ
Saygının Olmadığı
Verde Sevgi Çoraktır

Çocuklara Saygı Öğretimi

▶ Eşref BOLUKÇU

08

Kadı/Hâkim

▶ Ayşe Gül PINAR

18

20

Emine Büşra YÜKSEL

Saygınlıktan Gelen Saygı

26

Raziye SAĞLAM

Kutup Ayısı Oyunu

30

M. Emin KARABACAK

Anne Babalarda Nasihat İkilemi

Beyaz Gemi

Sait ÖZER

24

Sultan Abdülmecid'in Sevgili Kızı
Refia Sultan

Bengisu HAYAT

28

Abdullah Bin Ömer (r.a.)

N. Nida DURAN

33

EĞİTİM AİLEDE BAŞLAR

 Sümeyye Büşra YILDIZ

“Her anne-babanın hayali, çocuğunu en iyi şekilde yetiştirmektir. Çocuklarımızın başarılı olmasını isteriz. Aslında yaşam içinde her şey başarı değildir. Önemli olan, çocuğun içinde yaşadığı dönemi nasıl yaşadığı ve nasıl bir kişiliğe sahip olacaktır.”

Geleceğimiz olan canımız ciğerimiz yavrularımızın -benim ifademle çiçeklerimizin- iyi bir eğitim alması, yararlı bir insan olması için elimizden gelen her şeyi yapıyoruz ama istediğimiz sonucu bir türlü alamıyoruz. Çocuklarımızla ilgili olumlu düşüncelerimiz olmasına rağmen, onları yetiştirirken birtakım problemlerle karşılaştığımızın nedenlerini hiç düşündük mü?

Bütün anne ve babalar, çocuklarını en iyi şekilde yetiştirmek ister. İş uygulamaya gelince durum değişir. Bazı aileler, çocuğuna ne kadar çok maddî imkân sağlarsa onların o oranda mutlu olacaklarını zannederler. Oysa gerçek biraz farklıdır. Çocuklarımızın mutluluğu onlar için harcadığımız para ile değil, onlarla birlikte geçirdiğimiz zamanla doğru orantılıdır. Onlarla geçireceğimiz zamanı artırıp parayı azaltmakla işe başlamaya ne dersiniz?

Çocuklarımıza çok değer verdiğimiz hâlde neden düşüncelerimizden farklı bir şekilde yetişiyorlar? Bu durumda ne yapmalıyız? En başta, başarıya giden yolun anne-baba ve çocuk ilişkisinden geçtiğini söyleyebilirim. O hâlde gelin, bu ilişkilere bir göz atalım:

Acaba aile çocuk ilişkisindeki önemli noktaları biliyor muyuz? Hemen hemen herkesin söylediği bir söz vardır: "Eğitim, ailede başlar." Aile içinde çocuğumuza birçok beceri kazandırmak için çalışıp çabalıyoruz. Ama bunu nasıl yapıyoruz? Her anne-babanın hayali, çocuğunu en iyi şekilde yetiştirmektir. Çocuklarımızın başarılı olmasını isteriz. Aslında yaşam içinde her şey başarı değildir. Önemli olan, çocuğun içinde yaşadığı dönemi nasıl yaşadığı ve nasıl bir kişiliğe sahip olacağıdır.

Çocuklar, ailesinden ne görürse aynen onu yansıtır. Tıpkı birer ayna gibi. Aile çocu-

"Gencin her istediği yapılarak her şeyi alttan alma kısa süreli yararlı görünürse de bu tutum sakıncalıdır."

ğuyla iyi bir iletişim kuramazsa çatışmalar başlar. Sağlıklı bir eğitim vermek dolayısıyla da sağlıklı bir kişilik kazandırmak ilk hedef olmalıdır. Anne-babanın iyi niyetli olması yetmemektedir. Anne-baba yanlış yöntem kullanırsa bütün emekler boşa çıkacaktır. Sağlıklı iletişim kurmanın alfabesi çocuğu tanımak, ona ve ihtiyaçlarına saygı duymaktır. Etkili iletişim kurmak istiyorsak ona gereken değeri vermeli, çocukla aramızda sevgi köprüsü kurmalıyız. J. Jack Rausseau: "Eğitime çocuğunuzunuzu tanıyarak başlayınız." diyor.

Çocukların beden ve duygu gelişimleri göz önüne alınmadan yapılacak bir eğitimin yararı olmayacaktır. Çocukların ergenlik dönemi özelliklerini bilmeden, duygu dünyalarını tanımadan onlarla iletişim kurmak boşunadır. Empati yapmadan, yaşadıkları olaylara zamanla onların gözünden bakamıyorsa

onları hangi oranda anlayıp sorunlarına nasıl yardımcı olacağız?

Her anne-baba, çocuğundaki bedensel gelişimleri bilmek ve onu anlamak zorundadır. Bunlar yapılmadığı zaman -kuşak çatışması mı dersiniz, her ne dersiniz deyin-problemler çözülemez hale gelecektir. Tabii ki bu sadece anne-babanın empatisiyle olmaz, gencin de olaylara anne-babasının gözüyle bakmasına bağlıdır.

Duygu gelişim özellikleri bilinmeden kurulumaya çalışılacak iletişim pek olumlu sonuç vermeyecektir. Gelecekle ilgili, sosyal yaşamla ilgili, aile ve arkadaş çevresiyle ilgili kaygılar bilinmediği ve paylaşılmadığında kurulacak iletişim hüsrarla bitecektir. Genç, dönemi gereği itirazcı, eleştirici bir tutuma girebilir. Bu durumda anlayış, sabır, tatlı dil ve güler yüzle ikna metodu kullanılmalıdır. Öğüt yerine dinleme ve paylaşım... Bunu yapmak zor olmasa gerek.

Aileler çocuklarıyla sıkı bir ilişki içine girmeli, gencin tepkili ve çelişkili davranışları karşısında soğukkanlı olabilmelidirler. Başta,

kurallar birlikte konulmalıdır. Herkesin buna uyması gerektiği belirtilmelidir. Gencin her istediği yapılarak her şeyi alttan alma kısa süreli yararlı görünürse de bu tutum sakıncalıdır. Genç, bir yandan her ne kadar annem, babam her dediğimi yapsın derse de bir yandan da frenlenmesini, engellenmesini bekler. Burada anne ve babaların dikkat etmeleri gereken önemli husus, konulacak kuralların uygulanabilir olmasıdır.

Gençle sürtüşmeye girmek, söz ve davranışlarını sürekli eleştirmek anne-babanın otoritesini zayıflatır. Her ailede ufak tefek sorunlar olacaktır. Bunlar büyütülmemeli, gündemde fazlaca tutulmamalıdır. Gence yapılacak en büyük yardım onu anlamak, her zaman yanında olduğunu hissettirmektir. Kişiliğine ve görüşlerine değer vermek, aile ile ilgili kararlarda görüşlerine başvurmak, öğüt vermek değil örnek davranışlarda bulunmak daha yararlı olacaktır. Yaşlı büyüklerimiz adeta bir tecrübe yumağıdır. Onlardan faydalanmayı bilelim. Şu güzel sözü de hiç unutmayalım: "Gençler bilebilse, yaşlılar yapabilse."

DOĞAL, TAZELEYİCİ YÜZ KREMI

🎥 Nesibe AYDIN

Aspirinin cilde yardımcı olan bileşenler içerdiği çok bilinmez. Bu, özellikle yüz bölgesi için geçerlidir. Bunun nedeni, yağda çözünen hidroksi asidin yüksek konsantrasyonudur. Bu asit birçok iyileştirici krem, temizleyici ürün ve diğer malzemeleri üretme sürecinde kullanılır. Bu maddeyi cilt üzerinde kullanmak, koyu renkli lekelerin ve izlerin görünümünü azaltır. Ayrıca ölü deri hücrelerini temizlemeye ve arındırmaya da yardımcı olur. Buna ek olarak, güçlü bir antienflamatuvar etkisi vardır. Böylece, akne veya cilt hassasiyeti olan kişilere yardımcı olur.

Aspirin ile balın karıştırılması canlandırıcı bir tedavi oluşturur. Bu krem, gülmekten kaynaklı çizgileri azaltır; yanıkları sakinleştirir ve serbest radikallerin etkisini azaltır. Tüm cilt tipleri için önerilir. Bu ballı aspirinli yüz maskesi uygulaması, cildinizin doğal yağ üretimini değiştirmez ve pH seviyenizi düzenler. Ayrıca, gözeneklerinizde biriken aşırı yağlardan kurtulmanıza yardımcı olur. Bu maskeyi hazırlamak hem kolaydır hem de ucuz. Dikkat etmeniz gereken en önemli şey, balın içeriği ve balınızı nereden aldığınızdır. Önemli olan, balın organik olmasıdır; böylece, en büyük faydayı sağlayabilirsiniz.

Malzemeler: 4 aspirin tableti, 1 yemek kaşığı organik bal (50 gr), 1 yemek kaşığı su (10 ml).

Aspirini ince bir toz haline gelinceye kadar ezin. Suyu ekleyin ve yoğun bir macun elde edinceye kadar karıştırın. Organik balı ekleyip karıştırın. Akıcı bir tutarlılık kazandıktan sonra işiniz bitti. İlave bir seçenek olarak, sonunda E vitamini ekleyebilirsiniz.

Maskeyi yüzünüze sürmeden önce yüzünüzü iyice yıkayın. Bu, ılık su ve nötr bir sabun ile yapılmalıdır. Herhangi bir makyaj kalıntısı bırakmadığınıza ve tamamen temizlediğinize emin olun. Hazır olduğunuzda, ihtiyacınız kadar krem alın. Ardından, yüzünüzün her yerine oarak sürün. Ağız ve göz bölgenize uygularken dikkatli olun. Mümkünse, en iyi sonucu almak için maskeyi boynunuza da sürün. 3 dakika boyunca masaj yaparak yaydırın. Maskenin işlemesi için 10 dakika bekleyin. Zaman dolduğunda, yüzünüzü ılık su ile yıkayın ve durulayın. Uygulamayı nemlendirici kreminizle sonlandırın. Başladıktan sonra, haftada iki veya üç kez bu uygulamayı tekrarlayabilirsiniz. Bundan sonra haftada bir kez uygulamak yeterli olacaktır. Hemen temiz, pürüzsüz, yenilenmiş bir cilde sahip olduğunuzu hissedeceksiniz.

ÇOCUKLARA SAYGI ÖĞRETİMİ

▶ Eşref BOLUKÇU

“Televizyonun ve sosyal medyanın bu konuda etkisi en başta gelir. Bunların etkisinin önüne geçmek günümüzde çok zor. Dizilerdeki edep, terbiye, görgü kurallarına ve kültüre ters düşen davranışlar çocukları olumsuz etkilemektedir.”

Saygı, insan kişiliğinin bir özelliğidir. Bu özellik, hem bireysel hem de sosyaldır. Bu yazımda, kişiler arası ilişkilerde saygı konusu üzerinde duracağım. Peki, bu özellik öğretilir mi; öğrenilir mi?

Saygı, model alınarak öğrenilen bir kişilik özelliğidir. Aslında, çocuklar önce anne babalarını daha sonra evdeki ve sosyal ortamdaki diğer insanları örnek alarak öğrenirler. Televizyondaki, sosyal medyadaki ve toplumdaki olumsuz davranışları da model alarak öğrenir ve uygularlar. Bu olumsuz modellerin önüne elbette olumlu anne baba modeli geçmelidir.

Günümüzde, bazı anne babalar ve yetişkinler, çocuk ve gençlerin kendilerine karşı saygılı olmadıkları konusunda yakınır. Şüphesiz, anne babalar ve yetişkinlerin haklı oldukları noktalar vardır.

Saygı davranışları aileden aileye, toplumdaki topluma değişiklik göstermektedir. İlk önce bunu unutmamak gerekir.

Bazı anne babalar, danışmaya geldiklerinde çocuklarının hal ve hareketlerine dikkat etmediğini, nerede nasıl davranacaklarını bilmediklerini, yetişkinlere karşı saygılı olmadıklarını ifade ederler. Gerçekten de bazı çocuklar oturup kalkmada, konuşmada, büyüklerin yanında nasıl davranmaları gerektiği konusunda ve arkadaşlarıyla ilişkilerinde saygı konularında sorun yaşamaktadır. Bu tespitler herkes tarafından yapılmaktadır. Peki, bazı çocuk ve gençlerin böyle olmalarının sebebi ne? Kendileri mi bunu istiyorlar?

Televizyonun ve sosyal medyanın bu konuda etkisi en başta gelir. Bunların etkisinin önüne geçmek günümüzde çok zor. Dizilerdeki edep, terbiye, görgü kurallarına ve kültüre ters düşen davranışlar çocukları olumsuz etkilemektedir.

“Anne babalar çocuklarının bazı davranışları konusunda şikâyetçi iseler durup kendi eğitim yaklaşımlarını değerlendirmeleri gerekir.”

Çocuklar, kazandıkları birçok davranışı okul öncesi dönemde edinirler. Bu durumda, anne babanın önemi artmaktadır. Anne babalar çocuklarının bazı davranışları konusunda şikâyetçi iseler durup kendi eğitim yaklaşımlarını değerlendirmeleri gerekir.

Saygı davranışları, anne baba tarafından sadece anlatılarak öğretilmez. Anne babalar, ancak kendileri yaşayarak saygı davranışını çocuklarına öğretebilir. Aile içinde saygı davranışları, nezaket kuralları ve nezaketli konuşmalar ne kadar fazla ise çocuk bunları o kadar öğrenir. Aile içindeki nezaket ve saygı, televizyonun, sosyal medyanın ve çevrenin etkisini de azaltacaktır.

Unutmayın, bir davranış ancak siz yaşıyorsanız yani uyguluyorsanız çocuklarınıza da kazandırabilirsiniz. Anne babaların kendi aralarındaki konuşmalarda nezaketli olmaları ve birbirlerine saygılı davranmaları çocuklarına da yansıtacaktır.

Saygılı bir çocuk için neler öğretilmelidir? Nasıl davranılmalıdır?

Çocuklarınızı asla alaya almayın; yoksa o da başkasını alaya alacaktır. Hata yaptığınızda onlardan özür dileyin ki o da özür dilemeyi öğrensin. Ona sık sık teşekkür edin ki o da başkasına teşekkür etmeyi öğrensin. Öğreteceğiniz kuralları inandırarak öğretin, zorla değil. Saygı, nezaket ve görgü kurallarını açık ve net olarak anlatın ve kendiniz de uygulayın.

Yaptığım bir araştırma sonucuna göre, sürekli herkesi tersleyen, argo kelimeler kullanan, arkadaşlarına sert davranan, özür dilemeyi bilmeyen, nezaket kurallarını uygulayan çocukların bu durumlarının %90 oranında aileden kaynaklandığını gördüm.

Çocuklara saygıyı öğretme yolunda atılacak 5 adım:

1. İlk Neye Saygı Duyulacak?: Çocuklarımıza ilk olarak Allah'a, Resulüne ve kitabına saygı duymayı öğretilim. Allah'ın emirlerine saygı duyan bir çocuk, saygıyı merkezinden öğrenmiş olur.

2. Saygıyı Önce Göstermek: Çocukların yanında eşler birbirleriyle tartışmaktan, saygısız ifadeler kullanmaktan son derece kaçınılmalıdır. Babasının annesine saygı duymadığını gören çocuk, annesini saygıdeğer bir kişi olarak kabul etmeyecek; babasının saygısızlığını bıraktığı yerden devam ettirecektir.

3. Saygı Herkese: Karşımızdaki kim olursa

olsun toplumdaki insanlara saygılı davrandığımız zaman, çocuğumuz da toplumdaki yerini saygıyla alacaktır.

4. Gıyabında Saygı: Çocuklarımızın yanında, sevmediğimiz biri için bile saygısız ifadeler kullanmayalım. Kullandığımız takdirde çocuğumuz saygıyı yüzeysel olarak algılayacaktır. İnsanların yüzlerine karşı samimiyetsiz bir saygı gösterecek, arkalarından ise saygıyı kaybedecektir. Bu ise ikiyüzlülüğün ahlak haline gelmesine yol açar.

5. Çocuklarımızın Şahsına Saygı: Çocuklarımızın özel hayatlarına saygı duyalım. Onlara ait bir şeyi alırken izin isteyelim. Dolaplarını, defterlerini karıştırmayalım. Odalarına girerken kapıyı tıklatalım. Böylece çocuğumuz anne babasının, kardeşlerinin ve diğer insanların özellerine karşı saygılı olmayı öğrenecektir. Birbirlerine karşı sınırın olmadığı ailelerde yetişen çocuklar, arkadaşlarının ve sevdiklerinin sınırlarına girerek, toplumun rahatsız olduğu birer kişi olmaktadır.

SAYGI

İnsan önce Allah'ı iyi tanımalıdır,
Yaradan'a gönülden saygılı olmalıdır.

Kendini bilen insan, bilir Yaradan'ını,
Saygıda kusur etmez, zikreder yâr adını.

Saymayı bilen insan muteberdir, saygındır,
Saygıya layık kimse, önce ana babadır.

Saygıdır gönüllerde sevgiyi güçlendiren,
Saygıdır bir insana sevgi veren, haz veren.

Sevgi saygıyla büyür, sonra dilde bulur yer,
Huzurlu bir mekândır saygının olduğu yer.

Âdâb kula yakışır, Allah'ın emri böyle,
Saygı medeniyettir, her daim doğru söyle.

Saygı gören gönüller uçar, sevgiyle uçar,
Saygı varsa bir yerde sevgi gülleri açar.

Rabia BARIŞ

SAYGININ İZLERİ: İNSANLIĞIN KIYMETLİ HAZİNESİ

▶ H. İklil ABBASOĞLU

“Doğaya, hayvanlara ve tüm canlılara gösterilen saygı varoluşun anlamına dair derin bir anlayışı simgeler. Bir el sıkışması kadar samimi, bir bakış kadar içten olan bu duygu, sınırlanarak tüm insanlığı kuşatır.”

“Saygı” kelimesi, dilimize derin köklerden gelerek günümüze kadar uzanan anlamlı bir serüvendir. Türk Dil Kurumuna göre, ‘değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı, kutsallığı’ dolayısıyla bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusu; hürmet, ihtiram ve başkalarını rahatsız etmekten çekinme duygusu’ anlamlarına gelmektedir. Arapça kökenli “seyr” kelimesinden türemiş olan bu duygu, başlangıçta “yürüyüş, hareket” gibi fiziksel anlamlar taşıırken zaman içinde ruhsal bir derinliğe evrilmiştir. Türkçeye kazandırdığı anlamıyla, insan ilişkilerinin ve toplumsal düzenin temel taşlarından biri haline gelmiştir.

Saygı, sadece kelimelerle ifade edilen bir duygu değil, kalplerin en derin köşelerinde yankılanan bir ezgidir. İnsanın insanı anlaması, değer vermesi ve önemsemesi demektir. Gözlerin içine bakarak, kalbin diliyle konuşmaktır. Karşımızdakine duyduğumuz hürmet ve sevginin bir göstergesidir. Ahmet Hamdi Tanpınar’ın sözleriyle: “Bir insana gösterilen saygı, sevginin en güzel ifadesidir.” Saygı duymak her bir insanın, kendi benzersizliğiyle kabul edildiği bir alana tekabül etmesi demektir.

Toplumsal ilişkilerde saygı, köprüler kurar ve kalpleri bir araya getirir. Her adım, karşımızdakine duyduğumuz derin bağlılığın izlerini taşır. Bu izler, insanlığın sonsuzluğuna uzanan birer mirastır. Doğaya, hayvanlara ve tüm canlılara gösterilen saygı ise varoluşun anlamına dair derin bir anlayışı simgeler. Bir el sıkışması kadar samimi, bir bakış kadar içten olan bu duygu, sınırları aşarak tüm insanlığı kuşatır.

Dünyanın dört bir yanındaki kültürler ve

“Saygı, içtenlikle harmanlanmış bu duygu, insanlığın ortak mirasıdır ve gelecek nesillere aktarılacak en değerli armağandır.”

diller, saygının evrenselliğini taşır. Victor Hugo’nun ifadesiyle; “İnsanın saygısı, karakterinin yansımasıdır.” Necip Fazıl Kısakürek’in deyişiyle; “Saygı, terbiyenin elmas kapısını açar. Herkes için anlamı büyük olan bu duygu, insanı insana bağlayan ve ruhu besleyen bir güçtür.”

Bütün bunların yanında saygı, insan ilişkilerinin temellerinden birisidir. İnsan haklarını korur, adaleti teşvik eder ve toplumsal dayanışmayı güçlendirir. İçtenlikle harmanlanmış bu duygu, insanlığın ortak mirasıdır ve gelecek nesillere aktarılacak en değerli armağandır. Fuzuli’nin dile getirdiği gibi; “Saygı ve sevgi kalplerde nurlar saçan kardeş duygulardır.” Bu mücevher, içimizde sakladığımız en değerli hazinedir. Ona dokunur, onunla büyür ve onunla var oluruz.

SAYGININ OLMADIĞI YERDE SEVGİ ÇORAKTIR

▶ Nilüfer Zontul AKTAŞ

“Saygı, bir toplumda olması gereken en elzem değerdir. Onun olmadığı yerde birçok değer de yitik sayılır. Mutluluk, huzur ve bereket çekilir.”

Saygın olmak saymakla başlar. Güçlü bir edep duygusu ile gönül donanır, kâmil insan her yerde belli eder kendini.

Saygının olmadığı yerde sevgi gelişemeyeceği gibi, hiçbir şekilde kök salamaz. Saygı, bir toplumda olması gereken en elzem değerdir. Onun olmadığı yerde birçok değer de yitik sayılır. Mutluluk, huzur ve bereket çekilir.

Saygının yerini korkuya dayalı itaat almışsa bir boşluk ânında zincirden boşanan kişilerin isyankâr tavırlarına yenik düşülebilir, zarar ziyan paslaşması vuku bulabilir.

Aile içinde tüm ihtiyaçlar karşılanırsa bile saygıdan yoksunluk orayı çöle çevirir. Tatlısı acı olur, varlık yokluk ve zulüm olur.

Aile içinde haklara saygı ise rollerin yerinde ve zamanında kullanılmasına imkân sağlar, toplumsal gelişmişliğe temel olur.

Aile, oluşan bu saygıyla devamlılığını korur. Bu haslet içselleştikçe anne baba emektar bilinir, evlat ise emanet...

Okulda öğretmenini büyüğü ve öğreten bilen bir talebe, bir harf için 40 yıl köle olmayı da bilir.

Yaşlısını evinin bereketi, değeri gören bir insan; toplumdaki tüm yaşlılara saygı duyar.

Karıncayı incitmeyen, fidan diken, yere çöp atmayan, tükürmeyen, çevresindeki tüm varlıkları korumaya çalışan ve bu minvalde uğraşı veren herkes, çevreye dilde değil özde saygılıdır. "Yaratılmışı severim yaratan dan ötürü." diyen biri, tüm canlıların yaşama hakkına sevgi ve saygı göstererek bu sevgiyi çoğaltır.

Yaşanılan yerlere, başkasına ait öz topraklara saygı duymamak savaşların ve katli-

"Aile içinde tüm ihtiyaçlar karşılanırsa bile saygıdan yoksunluk orayı çöle çevirir. Tatlısı acı olur, varlık yokluk ve zulüm olur."

amların sebebi değil midir? İsrail'in Filistin topraklarında yaptığı zulüm, döktüğü kan ve gözyaşı, hunharlıklar, ahlaksızlıklar, işkenceler ve tüm değerleri yerle bir eden insanlık dışı muameleler yaşama saygısızlıktan doğan eylemler değil midir?

Bizler evrensel bir değer olan saygıyla yaşamının hayatı kolaylaştıran yönüne şahit oldukça saygıyı çoğaltma çabamız da artacak, sanıyorum.

Bahçe sulama kavgaları, trafik magandalığı, pazar, alışveriş saygısızlıkları, komşunun balkonuna halı silkeleme, laf dalaşı gibi olumsuz eylemler cehaletin güncel haber başlıklarıdır. Saygının çıktığı yere cahilce davranışlar girer. Kuyruğa girme, nezaketli konuşma, sofrada adabı gibi unsurlarla dolan bir yaşam biçimi ise, saygının özüyle canlılara huzur olacaktır.

Her şeyden öte, her şerden öte dediğimiz

yavrularımız için saygıyı elden bırakmamak gerekir. Değilse bu ciddi bir tehdittir. Evlerimizi sevgi, saygı, eğitim ve inancımızın özümsemiği kaleler haline getirmeliyiz.

Özentiden uzak, milli ve manevi değerlerini bilen kuşaklarla korkular yenilir. Saygı duymayı öğrenen bir çocuk, o esintiyle yozlaşmadan, değerlerine ait ve sahip bir şekilde yetişir.

“Bir limandır evim, ben orda bir devim.” diyebilen ebeveynlerin emeği ile fıtrata sadık, saygılı nesillere yol verilir.

Fıtratça kaldıkça arızalanmaz kilit, düşmez anahtarı, paslanmaz demiştim bir kitabımda.

Anaya saygı ve itibar, sağlam nesillerin temelidir.

Fıtratça analık ise bizim üstünde durmamız gereken mühim bir meseledir. Ana makamına saygı duyan, analığa teşvik eden ve beraberinde kadının yapmak istediği tüm güzel işlere, tüm gayretlere hürmet edenler, destek olanlar toplumsal iyilik hareketine de yol vermiş olurlar. İnsanlar arası birlik beraberlik ve ülfet oluşur. Bu da saygının köklerden göklerle çıkmasına vesile olur.

Saygının olmadığı yerde sevgi çoraktır. Görmeyi istediğimiz tüm değerler de bir bir yok olur, vesselam...

PÎR-İ TÜRKİSTAN GAZELİ

Türkistan'dan fıskırdı, doğduğu yer Sayram'dır
Allâh'tan milletime büyük lütûf, ikramdır

Hoca Ahmed Yesevî, o bir hikmet kaynağı
İlk mutasavvıflardan, seyr ü sülûku tamdır

Yetmiş dervîşânı, kol kol Anadolu'ya
Göndermiş dâvet için, adam gibi adamdır

Müslüman olmamızda onun büyük payı var
İnandığı dâvâsı, tek İlâhî Nizam'dır

Taptuk Emre ve Yûnus, Hacı Bektâş-ı Velî
Ahî Evran, Mevlânâ, Şems ve Hacı Bayram'dır

Böyle bir ceddi olmak, herkese nasîp olmaz
Aslan Baba müridi, Allâh dostu atamdır

Somuncu Baba, Ak Şeyh, hep o koldan gelmekte
Tennûrî ve Hulûsî, hepsi ruh akrabâmdır

Bütün yollar Allâh'a çıkmaktadır sonunda
Tersini söyleyenler, ins sûretli yamyamdır

Oğuz, ana caddemiz Allâh ve Resûl yolu
Biz bu yolda ölse de, yaşasak da ne gamdır...

Bekir OĞUZBAŞARAN

KADI/HÂKİM

► Ayşe Gül PINAR

Eskiden hukuk fakültesini birincilikle bitirenleri mükâfat olarak Medine'ye kadı/hâkim olarak tayin ederlermiş. Gönlü Rasûlullah aşkı ile dolu olan bir genç, bunu duyunca bütün gayretini sarf ederek hukuk fakültesini birincilikle bitirmeye karar vermiş. Gündüz okulda, gece evinde ders çalışıp gayret sarf etmiş ve başarmış. Bir de adak adamış: "Eğer okulumu birincilikle bitirip Medine'ye hâkim olursam yolda karşıma ilk çıkıp yardım isteyene cebimdeki en büyük parayı vereceğim."

Neticede okulu birincilikle bitirip Medine'ye hâkim olmaya hak kazanır. Tayini yapılır ve yola çıkar. Şam'a gelince Emevi Camii'nde namazını kılıp Allah'a hamdeder ve tekrar yola koyulur. Bir an önce Medine'ye kavuşmak ister.

Camiden çıkarken gözleri dolar ve bir an Rasûlullah'a kavuşmuş gibi bir hâl zuhur eder. Ağlar bir halde camiden çıktığında bir meczup karşısına geçerek, "Şey'en lillah!/ Allah için bir şey ver." der. Cebinde ona vereceği bozuklukları araştırırken meczup, "Adağını unutma!" der. Hâkim irkilir, çok şaşırır. "Bu da kim? Adağımı nereden biliyor?" diye düşünür ve en büyük para olan "beşbirliği" uzatır. Uzatırken de "Allah ve Rasûlü için, canımı istesen veririm. Helâl olsun." der.

Meczup, parayı alıp oradan uzaklaşır. Uzaklaşırken de anlaşılmayan birtakım şeyler söylemektedir. Yoluna devam eden hâkim, bir müddet sonra Medine'ye varır. İkametgâhına yerleşir. Fazla oyalanmadan ilk iş olarak abdestini tazeler ve Rasûlullah'ı ziyaret etmek üzere Ravza-ı Mutahharâ'ya gider ve bir edep abidesi hâlinde salât-u selâm getirerek Ravza'ya girer. Bir de ne görsün! Birisi ayaklarını Rasûlullah'a karşı uzatmış, huzûr-u Peygamberi'de upuzun yatıyor. Bu durum zoruna gider. Rasûl'e karşı yapılan bu saygısızlığı hoş görmez ve o zatı ikaz amacıyla ayaklarına dokunur. Yatan adam başını kaldırıp dik dik baktıktan sonra tekrar başını koyar ve uyumaya devam eder. Hâkim ikazında ısrar etmez; ziyaretini ifaya koyulur. Ziyaretini yapar, huzur içinde evine döner ve istirahatete çekilir.

Uykuya daldıktan sonra bir rüya görür: Rüyasında, iki görevli gelip mahkemeden çağrılıyorsun, derler. Alıp mahkemeye götürürler. Mahkeme heyetinin karşısına çıkınca donup kalır. Çünkü heyetin başkanı Rasûlullah Efendimiz'dir. Sağında Ebû Bekir ve Ömer, solunda Osman ve Ali (r.a.) oturmaktadır. Sonra davacı-

"Rüyasında, iki görevli gelip mahkemeden çağrılıyorsun, derler. Alıp mahkemeye götürürler. Mahkeme heyetinin karşısına çıkınca donup kalır. Çünkü heyetin başkanı Rasûlullah Efendimiz'dir."

ya bakar ki biraz ewel Ravza'da yatan kişidir.

Rasûlullah (s.a.v.), "Hakkında şikâyet var, benim huzurumda şu kardeşini rahatsız etmişsin, doğru mu?" diye sorar. "Doğru yâ Rasûlallah! Ama ben onu incitmek için değil, huzurunuzda edebe mugayir bir hâlde olduğu için ikaz etmek istemiştim. Kötü bir niyetim yoktu." der. Davacıya dönen Rasûlullah, "Davalıyı dinledin, ne diyorsun?" der. Adam, "Mademki niyeti iyi imiş, ben de onu affettim yâ Rasûlallah!" der. Rasûlullah bu sefer şâhitlere dönerek, "Şâhit misiniz yâ Eba Bekir, yâ Ömer, yâ Osman, yâ Ali?" deyip hepsini tek tek eliyle işaret ederek gösterir. Onlar da şâhitlik ederler. Genç hâkimle davacı, huzur-u Rasûlullah'ta kucaklaşıp helalleşirler.

Bu esnada çok heyecanlanan hâkim, uykudan uyanır. Abdestini alır, teheccüd namazını Mescid-i Nebevî'de kılar ve Ravza'ya varır. Bakar ki aynı kişi hâlâ orada, aynı şekilde yatıyor. Hâkim, hemen davranıp yatan adamın ayaklarını öpmeye başlar. Adam, başını kaldırır: "Yahu! Biraz ewel teptin, şimdi öpüyorsun; ne oldu, ne istiyorsun?" der. Hâkim, özür diler ve "Hakkını helâl et, efendim." der. Adam, "Yahu! Seninle biraz ewel Rasûlullah'ın huzurunda barışmadık mı, kucaklaşmadık mı? Hem sana senelerden beri âşık olduğun Rasûlullah'ı ve dostlarını gösterdim, daha ne istiyorsun? Yoksa Şam'da verdiği beşbirliği mi istiyorsun? All!.." diyerek beşbirliği de verip ortadan kaybolur.

SAYGINLIKTAN GELEN SAYGI

► Emine Büşra YÜKSEL

“Saygın insanlar, başkalarına karşı da saygılı olurlar. Bu sebeple eğitimde bireylere özsaygı kazandırılmalıdır. Günümüzde gençlere özsaygı yerine özgüven vermek adına bencillik kazandırılmaktadır.”

Allah insanı en güzel şekilde yaratmıştır. İnsan, Allah'ın en güzel eseri olması bakımından değerlidir. Allah'ın sıfatlarından olan "el-Kerim", değerli ve cömert anlamlarına gelmektedir. Kur'an'da "kerim" sıfatı insanlar için de kullanılmakta, Allah salih amel işleyenlere ve günah işlemekten sakınanlara değer verdiğini beyan etmektedir. Kur'an'a göre, değer ölçüsünün "takva" olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü Allah, Hucûrât Suresi 13. ayetinde şöyle buyurmaktadır: "*Sizin en değerliniz, Allah'tan en fazla sakınanınızdır.*" Takva, insanı Allah katında değerli, insanlar arasında da saygın kılmaktadır.

Beşerî ilişkilerde saygı, gözetilmesi gereken temel esaslardandır. Saygı; muhatap olduğumuz kimselere karşı din, ahlâk ve örf tarafından güzel kabul edilen (marûf) söz ve davranış ilkelerine göre hareket etmek, kötü görülen (münker) söz ve davranışlardan da sakınmaktır. Saygın insanlar, başkalarına karşı da saygılı olurlar. Bu sebeple eğitimde bireylere özsaygı kazandırılmalıdır. Günümüzde gençlere özsaygı yerine özgüven vermek adına bencillik kazandırılmaktadır. "Sen yaparsın, bütün güç sende, önemli olan sensin." şeklindeki telkinlerle egolar şişirilmekte, egosu yüksek bireyler de saygısızca davranışlar sergilemektedir.

Saygı eğitimi ailede başlar. Çocuk, aile bireyelerine, komşu ve akrabalarına adıyla değil de yakınlık durumuna göre baba, anne, abi, abla, dede, nine, amca, hala, dayı, teyze şeklinde hitap etmekle ilk saygı ifadelerini öğrenmiş olmaktadır. Çocuğa büyüklerin yanında yüksek sesle konuşmaması, sözlerini kesmemesi, büyüklerinin ikazlarını ve tavsiyelerini dikkatle dinlemesi, Kur'an'ın emri doğrultusunda "öf" bile dememesi

"Çocuğa büyüklerin yanında yüksek sesle konuşmaması, sözlerini kesmemesi, büyüklerinin ikazlarını ve tavsiyelerini dikkatle dinlemesi, Kur'an'ın emri doğrultusunda 'öf' bile dememesi gerektiği öğretilir."

gerektiği öğretilir. Çocuk; büyüklerinin yanında uygunsuz oturmaması, bedeninin özel bölgelerini açmaması, gaz kaçırmaması, burnunu karıştırmaması, konuşurken argo ve küfürlü kelimeler kullanmaması gerektiğini bilir.

Saygı; kişinin haddini bilmesi, yaşına ve konumuna göre örfi ve yasal sınırlarını bilerek hareket etmesidir. Saygı, ezik bir duruş içinde olmak değildir; aksine onurlu bir yaklaşımla yerinde ve zamanında, muhataba göre en uygun olan söz ve davranışı sergilemektir. Empati yaparak hareket etmek, saygının en temel şartlarından biridir. Başkalarının hakkını gözetmek, kimseyi rahatsız etmeme hassasiyetiyle hareket etmek, büyükler tarafından ayıplanan fiillerden sakınmak da saygının gereklerindedir.

Asgarî saygı kurallarını öğrenmiş bir birey olarak okula başlayan çocuk, öğretmeniyle nasıl konuşacağını bilir; parmak kaldırarak söz ister ve ayağa kalkarak konuşur. Dışarıda öğretmeni ile karşılaştığında varsa ceketini düğmeler ve başını eğerek selam verir. Okulda öğrenim görmeye başlayan çocuk; arkadaşlarıyla paylaşmayı, topluma mal olmuş görgü kurallarını katıldığı oyunlarda ve hayatın akışı içerisinde öğrenir. Okulda öğretmen, ailenin eksik bıraktığı adab-ı muaşeretini çocuklara öğretir. Çocuk,

sokaklara gelişgüzel çöp atılmaması, tükürülmemesi, parklardaki oyuncaklara ve yeşil alanlara zarar verilmemesi gerektiğini bilir.

Çocuklara eğitim verilirken görgü kurallarının dinî ve ahlâkî referansları da öğretilmelidir. Zira insanlar, dinî esaslara dayanan görgü kurallarına uyduğunda sevap kazanacaklarını düşünür ve kuralları daha kolay benimserler. Yolda insanlara zarar verebilecek taş, meyve kabuğu, cam kırıntısı vs.yi kaldırmanın imanın bir gereği olduğu da belirtilmelidir. Zararsız hayvanların rahatsız edilmemesi, doğal ortamının bozulmaması, imkân varsa sokak hayvanlarına su ve yiyecek verilmesi yönünde çocuklara yapılan telkinler, onlarda aynı zamanda sevgi ve merhamet duygusunun gelişmesine de katkı sağlayacaktır.

Çocuklar, parkta oyun oynarken bir büyüğüne ya da bir arabaya top çarptığında özür dilemeyi de bilmelidir. Otobüs, minibüs, tren, tramvay gibi toplu taşıma araçlarında büyüklere, yaşlılara ve hamile kadınlara yer vermenin saygının bir gereği olduğu çocuklara hem evde hem de okulda öğretilmelidir. Üniversitede okurken Afrikalı bir arkadaşım, kız kardeşini Kur'an kursunda okuması için Türkiye'ye getirmek istediğini söylediğinde, "Ülkenizde Kur'an kursu yok mu? Neden Kur'an kursu için kardeşini buraya getirmek istiyorsun?" diye sorduğumda bana, kardeşim bu ülkeye geldiğinde sadece Kur'an öğrenmeyecek, aynı zamanda adab-ı muaşeret de öğrenecek, demişti. Ben de "Bizde olup da sizde olmayan görgü kuralları nelerdir?" diye sorduğumda "Çok şey var, siz bunun farkında değilsiniz." demişti. Bu sohbet üzerine bir hocamızın, "Biz Osmanlı bakiyesiyiz, değerlerimiz birer birer kayboluyor, bunlara sahip çıkmalıyız." sözü aklıma geldi. Üzülererek belirtmek gerekir ki özellikle büyük şehirlerde seçkin okullarda iyi eğitim aldığı sanılan öğrencilerin asgarî görgü kurallarını bilmedikleri gözlemlenmektedir.

Saygılı söz ve davranışların eğitimi öncelikle ailede başlamakta, okulda devam etmekte, toplumumuzun değerleri olan adab-ı muaşeret öğrenimi hayat boyu devam etmektedir. Buna göre, hayata hazırlanan bireylerin de sürekli öğrenme faaliyeti içerisinde olmaları gerektiği kendilerine hatırlatılmalıdır. Saygılı davranmayan bireyler, muhatapları tarafından ayıplandığı için psikolojik olarak yıpranmaları ve daha agresif hale gelmesi söz konusu olmaktadır. Şu hususu unutmamak gerekir ki saygılı olanlar saygı görürler ve saygı, saygın insanların davranış biçimidir.

AİLEDİR AİLE

Çocuk evin neşesi
Çoşturur evi sesi
Mutluluğun adresi
Ailedir aile

Anne melek kanatlı
Sözleri hep sanatlı
Dilleri baldan tatlı
Ailedir aile

Baba evin direği
Sarar evi yüreği
Onun tek bir dileği
Ailedir aile

Toplumun köşe taşı
Ocaktaki ataşı
Suyu ekmeği aş
Ailedir aile

Hulusi TATAR

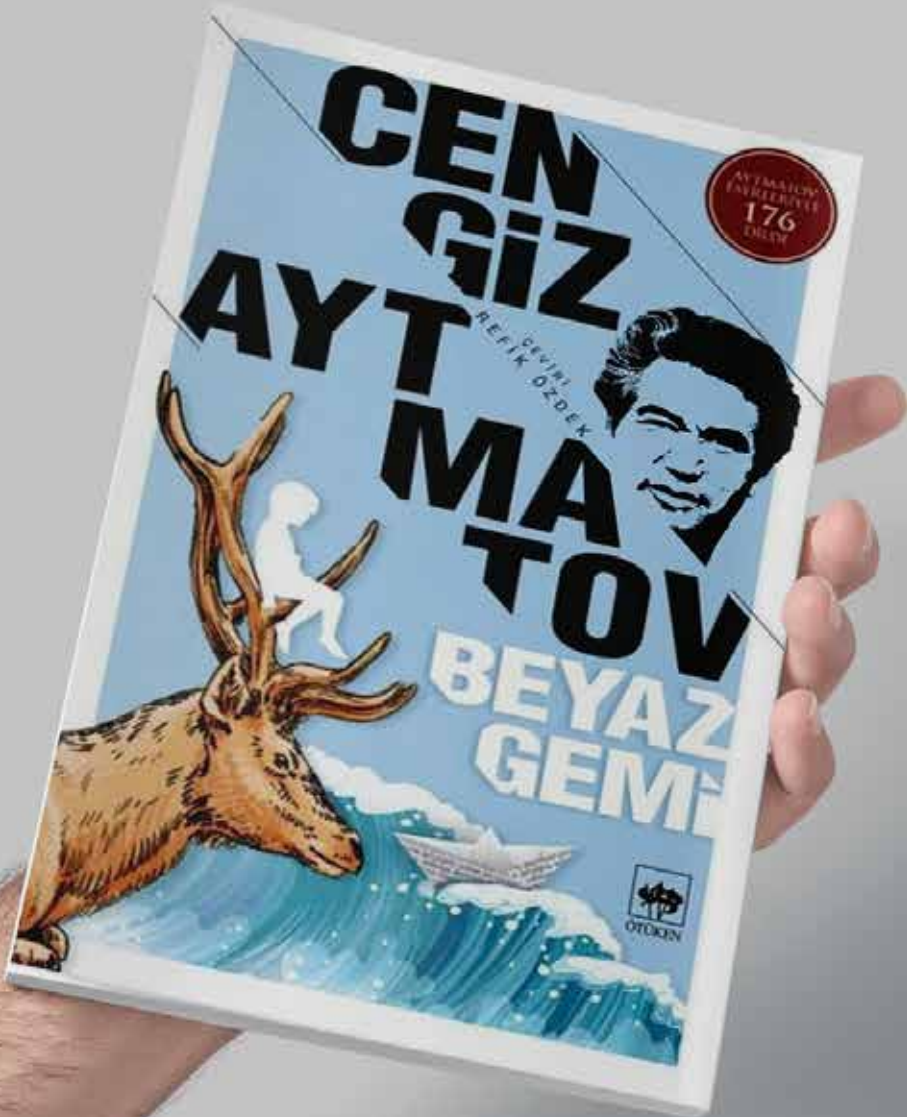

BEYAZ GEMİ

▶ Sait ÖZER

Kitabın adı: Beyaz Gemi
Yazar: Cengiz Aytmatov
Yayınevi: Ötüken Neşriyat
Yayın yeri ve yılı: İstanbul/1991
Sayfa sayısı: 174
Yaş aralığı: 14+

İşlenen konular: Dedesinin masalları ile büyüyen bir çocuğun hazin öyküsü...

San-Taş Vadisi adında bir orman köyü... Bu köyde yaşayan ve koruculuk yapan sadece üç aile... Üç ailenin tek oğlan çocuğu... Henüz yedi yaşında. Babası ve annesi ayrı... Babasının bir gemide çalıştığını bilir ve bir gün o gemiye, Beyaz Gemi'ye bir balık olup gitmeyi hayal eder. Dedesinin anlattığı masallarla büyüyen bu çocuğun iki masalı vardır: Biri kendisindedir ve başka kimse bilmez, ötekini ise dedesi anlatmıştır ona. İsterseniz önce çocuğun dedesinden bahsedelim: Adı Mümin'di ve herkes onu tanır ve ona Kıvrak Mümin derdi. Güler yüzlü ve yardımseverdi. Çok becerikliydi, elinden her iş gelirdi. Boynuzlu Maral Ana'nın soyundan geldiklerine inanır ve Boynuzlu Maral Ana'nın yaşayanlarına da ölmüşlerine de dost olmalarını söylerdi. Boynuzlu Maral Ana masalını torununa o kadar çok anlatmıştı ki torunu yani hikâyemizin kahramanı, bu masalı kelimesi kelimesine ezberlemişti. O da okula başlayacağı için dedesinin "maşin-mağaza"dan aldığı çantasına bu masalı anlatmıştı. Masal şöyleydi: Çok eski zamanlarda Enesay (Yenisey/Ana Nehir) nehrinin kenarında Kırgız kabilesi yaşardı. Bir gün bu kabilenin yöneticileri Kulçe'nin cenazesini gömerken düşman komşuları tarafından saldırıya uğrar ve bütün kabile mensupları kılıçtan geçirilir. Yalnız, sabahın erken saatinde ağaç kabuğu toplayıp sepet örmek için ormana giden biri kız diğeri erkek iki çocuk kurtulur. Çocuklar ne olduğunu anlayamaz ve kabilelerini yok eden düşmanların peşinden giderler. Çocukların kim olduğunu anlayan düşman kabile, onların öldürülmesini ister. Bu görev, Topal Çopur Nine'ye verilir. Çopur Nine çocukları öldürmek için götürür. Yavrularını kaybetmiş bir Maral Ana çocukları kendine vermesini söyler. Çopur Nine, bunların insan yavrusu olduğunu ileride onun yavrularını öldüreceklerini söylese

de Maral Ana çocukları alır. Aradan uzun yıllar geçer. Çok zengin anlı-şanlı bir Buğu ölünce her şey tersine döner. Buğu'nun çocukları babalarının anısına bir maral öldürüp boynuzunu da babalarının mezarının başına dikerler. O günden sonra maralların öldürülmesi hızlanır. Boynuzlu Maral Ana da bir daha dönmek üzere Isık-Göl'ü terk eder. İşte Kıvrak Mümin'in masalı böyledir. Bir gün Boynuzlu Maral Ana'nın döneceğine inanmaktadır çocuk ve dedesi ki gerçekten de Maral Ana döner. Ancak bu kez de Orozkul, çocuğun halası Bekey'in kocası, onları öldüreceklerdir. Orozkul, çocuğu olmadığından dolayı Bekey'e çok kötü davranmaktadır. Kıvrak Mümin'in elinden bir şey gelmemektedir. Orozkul, orman korucusudur ancak insanlara rüşvet karşılığı kaçak odun kesmektedir. Boynuzlu Maral Ana'yı görünce onu öldürmek ister. Bunu Kıvrak Mümin'e yaptırır. Çocuk, Maral Ana'nın öldürülmüş olduğunu görünce dayanamaz. Artık Beyaz Gemi'ye gitmek için balık olmanın zamanı gelmiştir. Çaya gider, suya girer. Ancak onun çay boyunca yüzüp gittiğini kimse bilmez...

KUTUP AYISI OYUNU

▶ Raziye SAĞLAM

“Bugün klasikler adı altında çocuklara anlatılan masallarda bolca cadı, kötülük, büyü, sihir gibi konular var ve bunları olduğu gibi anlatmak çok da doğru gelmiyor bana. Anlatırken ufak değişiklikler yapmak gerekiyor.”

Torun sevgisi bu dünyadaki en güzel sevgilerden biridir. Biri dört, diğeri iki yaşında olan Atlas Kerim ve Ada Melike'yle en güzel oyunları oynarken bunun daha çok farkında oluyorum. Çocukların büyüüklerini oynadıkları oyunlardan da anlıyoruz. Atlas önceki sene araba tamirleri, yarışlar ve ambulanslı oyunlar kurup oynarken bu sene onlara giderken aldığım kutup ayılarını anlatan kitap sayesinde, kurguladığımız kutup ayısı oyunu revaçtaydı. Oyunun çıkış noktası, Atlas'ın kutup ayılarını çok sevmesi ve benim onun kutup ayısı olmamı istemiydi. Ben de "İkimiz de kutup ayısı olalım." deyince Ada da bize katıldı ve üç kutup ayısı olarak kutuplarda yaşayıp balık avlama, buzullara sıkışan gemileri kurtarma, yollarını kaybeden göçmen kuşları gemilere ulaştırma ve kutup ayılarının tek korktuğu hayvan olan morlardan kendilerini koruma yöntemlerini geliştirerek oyunumuza oynamaya başladık. Böylece kitaptaki bütün bilgileri oyunumuza uyarlıyorduk. Uzmanlar hep derler ya oyun çocukların kişisel gelişiminde çok önemlidir diye. Çok doğru. Kutup ayıları beslenme olarak her şeyi özellikle fok balıklarını çok seviyor. Bizler bir yandan batık gemileri bir yandan da arada sıkışan balıkları kurtarıyor ve balıkları yemek yerine çok korktukları için onlara kıyamayıp tekrar denize salmayı tercih ediyoruz. Onları denize salarken Atlas'ın merhametli bakışlarını görmemiz lazım. Tabii kutup ayıları olarak aç kalmıyoruz. Bol bol balık avlayıp yüzerken kutupların da tadını çıkarıyoruz. Bu arada, iki yaşındaki Ada da oyunumuza katılarak bize uyum sağlıyor.

Bir de ona anlattığım masallar var: Rapunzel, Pamuk Prenses ve Dans Eden Ayakkabılar en çok ilgisini çekenler. Ancak ben anlatırken dikkat ettim ki masalarda bolca cadı, kötülük, büyü, sihir gibi konular var ve bunları olduğu gibi anlatmak çok da doğru

"Uzmanlar hep derler ya oyun çocukların kişisel gelişiminde çok önemlidir diye. Çok doğru."

gelmiyor bana. Anlatırken ufak değişiklikler yapmak gerekiyor.

Ben torunlarımla oynarken geçen bu zamanların onlarla aramda daha kuvvetli bağların kurulmasına sebep olduğunu düşünüyorum. Oyun harici oturup sohbet ettiğimizde ise mutlaka babamı, babamın eski arabasıyla başına gelenleri komik bir dille anlatmamdan çok hoşlanıyor. Bu eski arabanın bir lastik patlama hikâyesi var ki bunu birkaç kez anlatmamı istemiştir. Bizim zamanımızdaki trolleybüs (boynuzlu otobüs) gibi farklı toplu taşıma araçlarını dinlemek ve fotoğraflarına bakmak çok ilgisini çekiyor. Her akşam yatmadan önce annesiyle kitap okudukları için zaten dinlemeye alışık. Tüm bunların hayal gücünün gelişmesinde faydası olduğunu düşünüyorum.

SULTAN ABDÜLMECİD'İN SEVGİLİ KIZI REFİA SULTAN

► Bengisu HAYAT

“Refia Sultan, akıllı ve bilge olduğu kadar, ibadetlerini yerine getiren, iffet ve namus sahibi bir kimse olarak da tavsif edilmiştir. Ayrıca son derece hassas, nazik, müşfik, mültefit ve hayırsever bir kişiliğe sahipti.”

Sultan Abdülmecid'in yedinci çocuğu olan Refia Sultan, 7 Şubat 1842 Pazar gecesi Beşiktaş Sarayı'nda dünyaya gelmiştir. Annesi, Sultan Abdülmecid'in ikinci ikbali olan Gülcemal Hanım'dı. Validesi Gülcemal Kadınefendi, yakalandığı verem hastalığından 15 Aralık 1851'de vefat ettiğinde Refia Sultan, henüz 9 yaşındaydı. Babası Sultan Abdülmecid, diğer çocukları gibi Refia Sultan'ın da iyi bir eğitim almasına özen göstermiştir.

Tüm şehzadeler ve sultanlara uygulanan gelenek gereğince 20 Eylül 1847 Pazar günü, ablası Fatma, kız kardeşi Cemile Sultan, ağabeyi (V.) Murad ve kardeşi (II.) Abdülhamid ile beraber Haydarpaşa'da yapılan Bed-i Besmele Töreni'nde Kur'an-ı Kerim okumasıyla, Refia Sultan'ın eğitim-öğretim hayatı başlamıştır. Eğitimi evlendikten sonra da devam etmiş, yüksek bir tahsil görmüştür. Kur'an-ı Kerim, ilmi hal, akaid gibi dinî derslerin yanında Arapça, Farsça ve Fransızca öğrenmeyi de ihmal etmemiştir. Bu derslerden başka, hat sanatını öğrenmiş; müzik eğitimi almıştır.

Refia Sultan, akıllı ve bilge olduğu kadar, ibadetlerini yerine getiren, iffet ve namus sahibi bir kimse olarak da tavsif edilmiştir. Ayrıca son derece hassas, nazik, müşfik, mültefit ve hayırsever bir kişiliğe sahipti. İstanbul ve ülkenin değişik yerlerindeki din büyüklerinin türbelerine çeşitli hediyeler vakfetmiştir: Eyüp Sultan Türbesi için bir top çiçek çubuklu şal göndermiş ve bu şal, türbeye serilmiştir. Zindankapısı'nda bulunan Cafer Baba Türbesi'ne bir saat hediye etmiştir. Üzerinde "Refia binti Abdülmecid Han vakfıdır." yazılı iki adet şalı, Peygamber Efendimiz'in kızı Hazreti Fatıma'nın sandukasına serilmek üzere yollamıştır. Bunların yanında, sarayında çalışan ve hizmetlerini ifa eden hemen herkese, mühim inamlarda bulunmuştur. Ayrıca cariyelerine,

maddî kıymeti oldukça fazla çeyiz takımları armağan etmiştir. Hayırseverliği ve yardımları bunlarla da sınırlı kalmamıştır: Karacaahmet'te, yöre halkının su ihtiyacının karşılanması için tulumba yaptırmıştır. Cömert kişiliği, dinî bayramlar ve özel günlerde doruğa çıkmıştır. Kurban Bayramlarında yakınlarına, cariyelerine, tekkelere ve daha başka yerlere koçlar ve koyunlar hediye etmiştir. 93 Harbi olarak bilinen 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda yaralanan askerler ve savaş vesilesiyle yurtlarını terk etmek zorunda kalan Müslüman muhacirlerin ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla açılan hayır kampanyalarına hatırı sayılır bağışlarda bulunmuştur. Öyle ki kardeşi Sultan II. Abdülhamid, onun hayırseverlik ve cömertliklerine kayıtsız kalmamış; "Şefkat Nişanı" ile taltif edilmiştir.

Refia Sultan, ömrünün henüz gençlik dönemini idrak ediyorken, 33 yaşında, amansız bir hastalığa yakalanmıştır. Günümüzde yumurtalık kisti olarak bilinen bir hastalıktı. Tedavisi için II. Abdülhamid Han bizzat ilgilenmiş, yerli hekimlerin yanı sıra Avrupa'dan da hekimler getirtmiştir. Yapılan 12 ameliyat, sultana geçici bir rahatlama sağlasa da, sağlığına kavuşmasına yetmemiştir. Dermansız bir derde düşen Refia Sultan, manevî yollarla da hastalığına çareler aramıştır. Peygamber Efendimiz'in ruhaniyetine müracaat etmiş, bir arıza/dilekçe yazmıştır. Maalesef beş yıl süren hastalık süreci, 4 Ocak 1880 tarihinde vefatıyla sonlanmıştır. Tersane-i Amire'den tahsis edilen bir gemiyle Sirkeci'ye getirilen cenazesi devlet adamları, ulema, şeyhler ve halktan oluşan kalabalık bir cenaze alayı eşliğinde Yeni Cami avlusundaki Hatice Turhan Valide Sultan Türbesi'ne defnedilmiştir. Kabri, Annesi Gülcemal Kadınefendi'nin başucundadır.

ANNE BABALARDA NASİHAT İKİLEMİ

🎥 M. Emin KARABACAK

“Söylediği sözü ve yaptığı nasihati hayatında yaşamayan, çocuklarına uygun model olamayan anne babaların edeceği nasihatın de hiçbir faydası olmayacaktır. Bu noktada çocuğa verilecek eğitimin söz ile değil, hâl ile olması gerekmektedir.”

Allah Rasûlü'nün arkadaşlarından bir grup, bir keşif ânında, bir kabile reisini yakalayıp getirirler. Allah Rasûlü de hapishane vazifesi de gören mescidde -başına nöbetçi de koyarak- bir yere konulmasını ister. Allah Rasûlü ve Müslümanlar mescide gelişlerinde hâlini hatırlar. Adı Sümâme b. Üsâl olan bu kabile reisi, her uğrayışında Allah Rasûlü'ne; "Beni serbest bırakırsan sana şu kadar mal veririm." gibi istek ve biraz da tehdit içeren ifadeler kullanır. Üç dört gün geçtikten sonra Allah Rasûlü, bu kişinin serbest bırakılmasını ister. Bırakılınca bu kişi bir hurmalığa gidip yıkanır ve tekrar daha önce tutsak olarak tutulduğu yere gelir ve şöyle der: "Allah'tan başka ilâh olmadığına şehâdet ederim! Muhammed'in onun kulu ve Rasûlü olduğuna da şehâdet ederim! Yâ Muhammed, vallahi yeryüzünde (şimdiye kadar) bana senin yüzünden daha sevimsiz bir yüz yoktu! Şimdi senin yüzün bana bütün yüzlerden daha sevimli oldu. Vallahi benim için senin dininden daha sevimsiz bir din yoktu! Dinin de benim için bütün dinlerden daha sevimli oldu! Vallahi, benim için senin beldenden daha sevimsiz bir belde yoktu. Şimdi belden de benim için bütün beldelerden sevimli oldu!" (Buhârî, Meğâzi,

70/4372; Müslim, Cihad ve Siyer, 59/1764).

Burada bu kabile reisinin Müslüman olmasına sebep, Allah Rasûlü ve Müslümanların sadece örnek davranışlarıdır. Ve bu kişi, Allah Rasûlü ve Müslümanların sadece üç dört günkü ve mescitteki hâllerinden etkilenerek dinini değiştirmiştir. Fakat biz çocuklarımızla günün 24 saatinde her gün beraberiz. Dolayısıyla güzel örnek olmak yeterlidir.

Cünümüz anne babalarına baktığımızda çocuk eğitimi konusunda yeterli bilgi ve donanımına sahip olduklarını biliyoruz. Ailesinden iyi bir eğitim almamış ya da alıp da bunu davranışa dönüştürememiş kimselerin

"Çocuklar ileride nasıl görülmek isteniyorsa onlara o şekilde model olunmalıdır. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) ümmetine nasıl model oldu ise anne babaların da çocuklarına iyi evlat ve başarılı çocuk yetiştirmek adına iyi bir model olmaları gerekir."

uygulama konusunda sıkıntılar yaşadıklarını da biliyoruz. Ancak sadece bilmek yeterli olmuyor. Başka bir ifadeyle bilmek ayrı, uygulayabilmek ayrı bir şeydir.

Bu, aynen, yemeği yemek kitabına göre yapmak gibi bir şey. Eski anneleri göz önünde bulundurduğumuz zaman bunu daha iyi anlıyoruz. Kitaba göre yemek yapan var; fakat bunu başaran azdır. Mutfaktan gelen insanlar, bu işi daha güzel yapmaktadırlar. Annesinden yemek yapmasını öğrenmiş kişilerin yemekleri daha lezzetli olmaktadır. Çünkü bu konuda tecrübe kazanmış ve yerine göre de anne geri bildirimlerini vermiştir.

Çocukluğunda ailesinden güzel bir terbiye almış, yerinde ve zamanında geri bildirimleri olumlu alanlar, anne baba oldukları zaman çocuklarına nasihat etmek yerine en güzel şekilde model olacaklardır.

Anne Babalarda Nasihat İkilemi

Nasihat sözlükte; doğru yola, iyiye, güzele sevk etmek için yapılan konuşma, öğüt olarak tarif edilmektedir. Nasihatte önemli olan ve beklenen; kişinin doğru olarak bildiği ve kendi hayatında uyguladığı, karşısındakinin de hayatında uygulamasını istediği öğütlerdir.

Nasihatın insan hayatındaki uygulanırlığına dikkat çeken İmam-ı Gazali de: "Nasi-

hat vermek kolaydır. Nasihati kabul etmek güçtür.” demiştir.

Söylediği sözü ve yaptığı nasihati hayatında yaşamayan, çocuklarına uygun model olamayan anne babaların edeceği nasihatın de hiçbir faydası olmayacaktır. Bu noktada çocuğa verilecek eğitimin söz ile değil, hâl ile olması gerekmektedir. Mevlâna Hazretleri’nin “Ya olduğun gibi görün ya da görüldüğün gibi ol.” sözü anne babalara çocuklarına model olma konusundaki ince noktayı çok güzel ifade etmiştir.

Çocuklara yapılacak nasihatler, yerinde ve zamanında, özlü bir şekilde verildiği takdirde etkili olmaktadır. Çocuklara yapılacak uzun uzun nasihatler, çocuklar tarafından hem sıkıcı bulunmakta hem de benimsenmemektedir. Bu nedenle çocukları eğitip yetiştirirken, nasihat etmek yerine, model olmak gerekir. Evde çocuğun ders çalışmasını isteyen anne babanın çocuğuna model olmak için kitaplarla haşır neşir olmaları gerekir. Çünkü çocukların anne babaların sözlerine değil, onların davranışlarına baktıklarını bilmeyenimiz yoktur.

Olumsuz davranışlar sergileyen bir anne babanın çocuklarının olumsuz davranışları bırakması ve bu davranışların yanlış olduğunu anlatmaya çalışması ne kadar etkili olabilir ki? Yine kendisi olumsuz davranışlar sergilemede bir sakınca görmeyen; fakat çocuğunun olumsuz davranışlarına aşırı tepki veren bir anne babanın davranışları ne kadar tutarlı olabilir ki? Çocuğa uygun şekilde model olmak yerine, “Çocuğum, dediklerimi yap; fakat gittiğim yoldan gitme.” sözü çocukta ne kadar etkileyici olabilir ki?

Sadece nasihatle çocuk yetiştirilmiş olsaydı Cenabı Hak, insanlara sadece ilahi kitap gönderirdi. İnsanların örnek alabilecekleri peygamberleri göndermesine gerek

kalmazdı. Oysa Cenab-ı Hak, ilahi kitaplarla birlikte peygamberlerini de gönderdi ki insanlar hem onları model alsınlar hem de yaşantılarını onların yaşantılarına göre düzenlesinler istedi.

Cenabı Hak; Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’i, peygamber olmadan önce, ahlâken ve davranış olarak örnek olması için toplum içinde tutarak insanlara model olarak sunmuştu. Bu sebeptendir ki Peygamber Efendimiz (s.a.v.), insanların güvenini kazanmış ve O’nun dürüstlüğü konusunda insanlar hemfikir olmuşlardır. Bu sebeple O’na “El-Emin” denmiştir.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’in sözleri ile davranışları arasındaki tutarlılık, O’nun insanlar tarafından daha fazla saygı görmesine ve sözlerinin insanlar üzerinde daha etkili olmasına neden olmuştur.

Burada, Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’in hayatının anne babalara en güzel örnek olduğunu düşünüyorum. Anne babalar, çocuklarını eğitip yetiştirirken Hz. Peygamber (s.a.v.) misali, ahlâken güzel olup davranış ve sözler arasında tutarlık göstermeli ki hem çocuklarına uygun bir model olsun hem de yapmış oldukları nasihatler tutulsun.

Çocuklar ileride nasıl görülmek isteniyorsa onlara o şekilde model olunmalıdır. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) ümmetine nasıl model oldu ise anne babaların da çocuklarına iyi evlat ve başarılı çocuk yetiştirmek adına iyi bir model olmaları gerekir.

Dürüstlük ve ahlak konusunda çocuklarına uygun model olan anne babalar, çocuklarıyla iletişimi sağladığı gibi, davranış olarak da onlara uygun model olabilirler. Anne babalarını model alan çocuklar, yeri geldiği zaman, onların tecrübelerinden faydalanmak için nasihatlerine de başvuracaklardır.

ABDULLAH BİN ÖMER (R.A.)

► N. Nida DURAN

Hazreti Ömer (r.a.)'ın oğlu Hz. Abdullah, babası Müslüman olduğunda beş yaşlarında bir çocuktur. Bu sebeple hiç puta tapmamıştı. İslâmiyet'i anlayabilecek bir yaşa geldiğinde hemen Müslüman oldu. Daha sonra da Medine'ye hicret etti.

Abdullah (r.a.) iyice büyümüş, delikanlılık çağına gelmişti. Bedir Savaşı için hazırlanan orduya katılmak istiyordu. Fakat Peygamberimiz, yaşı küçük olan birkaç kişiyle birlikte onun da orduya katılmasına müsaade etmedi. Bedir ve Uhud Savaşlarına iştirak edememesi, Hz. Abdullah'ı çok üzdü. Fakat bundan sonra Peygamberimiz'le birlikte bütün savaşlara iştirak etti. Rasûlullah'ın takdirini kazandı.

Hazreti Abdullah (r.a.), Hicret'ten sonra Suffe Ashabı'na dâhil oldu. Bilgisini artırdı. İlim meclislerine katıldı, İslâmî meselelerde derin bilgi ve söz sahibi oldu.

Peygamberimiz, Hz. Abdullah'ı çok sever ve zaman zaman ona bazı tavsiyelerde bulunurdu. Bir defasında, o sıralar henüz çok genç olan Hz. Abdullah'ın omuzundan tutarak şöyle buyurdu: "Ey Abdullah, dünyada kendini garip bir yolcu kabul et; kabir ehlinde say. Ey Ömer'in oğlu, ahirette dinar da dirhem de yoktur; orada iyilik ve kötülüğün karşılaştırılması vardır. Elbisesini gururla çeken kimselerin yüzüne o gün Allah bakmaz. Artık Hz. Abdullah, ondan sonraki bütün hayatını bu tavsiyelerin ışığında yaşadı.

Hz. Abdullah'ın sünnete uymaktan sonra en bariz vasfı, cömertliğiydi. Bu bahtiyar sahabe, "Sevdiğiniz şeylerden vermedikçe fazilet ve üstün sevaba erişemezsiniz." mealindeki âyet-i kerimenin hakikatine erenlerdendi. Hz. Abdullah bin Ömer'in en meşhur hasleti fakirlere, yetimlere ve kimsesizlere gösterdiği alakadır. Hz. Abdullah, sofrasında her zaman bir yetim veya fakir bulunmasına dikkat ederdi.

Hazreti Peygamberimizden 2 bin 630 hadis rivayet ederek "en çok hadis rivayet eden" sahabiler arasında Ebû Hüreyre'den sonra ikinci sırayı aldı. Rivayet ettiği bir hadiste, Peygamberimiz bir adamı bir diğerini utangaçlığından dolayı ayıplarken gördü. Adam şöyle diyordu: "Bu utangaçlığın sana çok zararları olur." Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), "Bırak onu. Şüphesiz ki hayâ, imandandır." buyurdu.

Bir defasında Hz. Abdullah'tan fetva istemişlerdi. O, "Ben bu meseleyi bilmiyorum." dedi. Suali soran ısrar edince Hz. Abdullah, "Ben senin vasıtanla cehenneme köprü kuramam!" diye karşılık verdi.

Hz. Abdullah, Hicret'in 73. yılında 86 yaşındayken Hakk'ın rahmetine kavuştu. Onun şu sözü, ilim yolunda çalışanlara gerçekten bir rehber mertebesindedir: "İnsan, şu vasıflara sahip olmadıkça gerçek âlim olamaz: Kendisinden üstün kimseye haset etmeyecek. Kendisinden aşağıda olanı hakir görmeyecek. İlmine karşılık dünyalık bir fayda arzu etmeyecek."

DİVÂN-I HULÛSİ

MOBİL

UYGULAMASI

YAYINLANDI!

20.Yüzyıl Mutasavvıf Dîvân Şâiri
Es-Seyyid Osman Hulûsî Efendi'nin
Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî adlı eseri
Mobil Uygulamaya Aktarıldı!

- Oku - İncele - Dinle
- Fihrist - Arama
- Sözlük - Kelimeler
- Dîvân Radyo
- Dîvândan Görseller

Android ve IOS
Platformlarından
Ücretsiz
İndirebilirsiniz.

ANDROID & IOS İNDİR

ES-SEYYİD OSMAN
HULÛSİ EFENDİ VAKFI

El-Âhir

Sonu Olmayan

Yüce Allah'ın en güzel isimlerinden olan el-Âhir, el-Evel'in mukabili olup, varlığı nihâyetsiz olan, sonu olmayan anlamına gelir. Bütün varlıkları yaratmada öncelik Yüce Allah'a aittir. Bütün varlıkları sonlandırmak da O'na aittir. Sonu olma, mahlûkat için geçerlidir. Yaratan için 'son' diye bir şey yoktur. O her şeyin eweli olduğu gibi, her şeyin sonuna da hükmedecek olan O'dur. Allah'ın ebedlik ve ezeliği zaman üstüdür. O, her türlü zamandan soyutlanmıştır. Zaman, yaratılmışlar içindir. Yüce Allah, geçmiş ve gelecek türünden her türlü zamandan münezzehtir. Varlık, sonludur ama O, âhirdir; her şeyin sonunda o vardır. Yaratan nezdinde, geçmiş ve gelecek şimdidir. O, her şeye hâkimdir. Bu sebeple, yaratmak ve yönetmek O'nun hakkıdır. "O ilktir, sondur; zâhirdir, bâtıdır; hem de O her şeyi bilendir.", Allah'ın el-Evel ve el-Âhir oluşu, Efendimiz'in duasındaki gibidir: "Allah'ım! Sen ewelsin, senden önce kimse yoktur. Sen âhirsin, senden sonra bir şey olmaz." Yüce Allah'ın el-Âhir ismi, tenzih konusunda, "Bekâ" isminin aslıdır. Dolayısıyla Yüce Allah'ın el-Bekâ sıfatı, el-Âhir ismine racidir. Şu âyetler, bu durumu yani el-Âhir isminin el-Bekâ anlamına geldiğini çok açık ve net bir şekilde izah eder: "Allah ile birlikte başka bir tanrıya tapıp yalvarma! O'ndan başka Tanrı yoktur. O'nun zâtından başka her şey helâk olacaktır. Hüküm O'nundur ve siz ancak O'na döndürüleceksiniz.", "Yer üzerinde bulunan her şey fânîdir. Yalnız, celâl ve ikrâm sahibi Rabb'inin yüzü (zâtı) bâkî kalacaktır.", "Mutlak hükümlerlik elinde bulunan Allah, yüceler yücesidir ve O'nun her şeye gücü yeter." Kulların kusurlarını ve ayıplarını örten en son ve biricik varlık O'dur. Hidâyet ve dalâleti tercih kuldân, kulun irâde beyânına uygun olarak en son yaratan O'dur. Kullarını önce yaratan, onlara Kitabî ve hikmeti öğreten; sonra da en son hükmü verecek olan yine O'dur. Kullarını önce yaratıp sonra da rızıklandıran O'dur. Can taşıyan bütün bir varlığa önce hayat veren, sonra öldüren de O'dur. El-Âhir ismiyle, her sonlu olanı sonlandıran Allah'tır. İyi kullar, Allah yolunda, iman, amel, azim, kararlılık ve tevekkülden sonra, "Bittik Ya Rabbi, yardımın ne zaman?" dediklerinde, kullarına yardım ve desteğiyle buyur diyecek olan O'dur. Önce kuluna güç ve kuvvet veren, sonra da emir ve nehiylerle teklifte bulunan Allah'tır. Cenâb-ı Hakk'ın el-Âhir isminin tecellisi, hayatımızda daima anlam bulmalıdır. Çünkü iman ve sâlih amel noktasında bu âlemi başarıyla sonlandıracak olanların âhiretteki sözlerinin sonu da Allah'a hamdetmek olacaktır. Nitekim Kur'ânda, cennetlik olanların duası şöyledir: "Onların oradaki duası: 'Seni eksikliklerden uzak tutarız Allah'ım!', aralarındaki esenlik dilekleri, 'selâm'; dualarının sonu ise, 'Hamd, âlemlerin Rabb'i Allah'a mahsustur.' sözleridir." Her işin başı O'na ait olduğu gibi, her işin sonu da O'na aittir. Müslüman'ın temel akîdesi, bir işe Allah'ın adıyla başlamak, sonunda da O'na hamd etmek olmalıdır.

TÜMSEK

Kiyâmete kadar misafir olan,
İnsanlardan haber ver sessiz tümsek...
Hiç mahzun kalır mı Mevlâyı bulan?
Firdevsî bir döşek ser sessiz tümsek...

Konuk olmuş kaç bin peygamber sana,
Senden gelen kullar hep döner sana!
Hazret-i Muhammed bile yâr sana;
Şerefle göğsünü ger sessiz tümsek...

Meydan okur süslü-püslü sözlere,
Gıpta eder Hakk'a dönük yüzlere!
Dıştan içe ibret almaz gözlere,
Bilmem neler neler der sessiz tümsek...

Fânî ticaretin nabzını tutan,
Büyük servetine servetler katan!
Şimdi sus-pus olup koynunda yatan,
Koca patronları yer sessiz tümsek...

Nerden geçer ölümsüzlük yolları?
Has ruh bilir tutunacak dalları...
Kur'ân'ın yolunda giden kulları,
Ne olur şefkatle sar sessiz tümsek..

Halil GÖKKAYA